

S suhimi vtisi in mokrimi doživetji

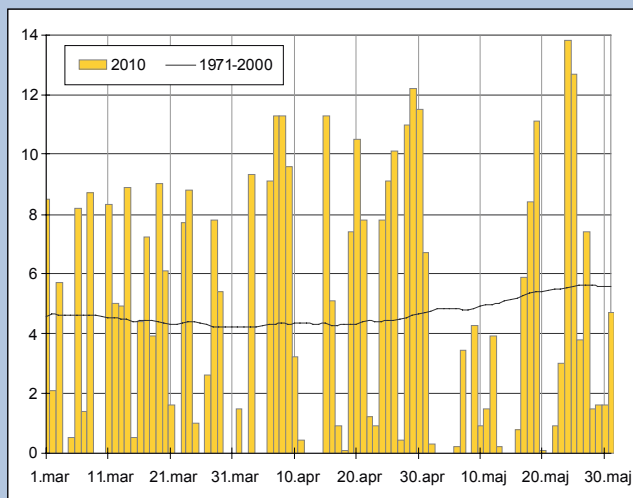
Pomlad 2010

✍ Miha Pavšek¹ in Gregor Vertačnik²

Že res, da smo sredi poletja in s tem na začetku visoke planinske sezone, pa vendarle se kaže še enkrat spomniti na letošnji pomlad. *Vremenske stopinje in oprimki* so postali redna mesečna tema Planinskega vestnika. V okviru te bomo tudi v prihodnje pripravljali četrtletne prispevke o vremenskem dogajanju v vzpetem svetu po meteoroloških letnih časih. Tako kakor ste bili vajeni doslej in kakor je začel s tem pred desetletji danes že pokojni geograf France Bernot: natančneje z opisom vsakokratnih vremenskih razmer na Kredarici. Opravka imamo torej s trimesečnimi obdobji, ki se začenejo na začetku vsakega od štirih mesecev (marec, junij, september in december) in v katerih vstopamo tudi v astronomske letne čase. Meteorološki letni časi dejansko prehitevajo astronomske za okrog tri tedne ali pa je morda ravno nasprotno – da slednji zaostajajo za prav toliko za prvimi. Kakorkoli že, meteorologi se bolj zanašajo na dejansko vreme, astronomi pa na natančen položaj Zemlje na njeni letni poti okoli Sonca.

A vrnilo se raje spet k letošnjemu pomladnemu trojčku marec–maj. Čeprav so že zadnji februarjski dnevi nakazovali tople pomladne dni, so dali že prvi marčevski jasno vedeti, da je v gorah do prave pomladi še daleč. Močna ohladitev je prinesla nekaj snega tudi po sredogorju (snežilo je sicer do nižin), največ na Kočevskem. Od 5. do 9. marca so bile razmere v visokogorju naravnost arktične – na Kredarici je bilo ob vetrovnem vremenu večinoma med –15 in –20 stopinjami Celzija. Na začetku zadnje marčevske dekade, ta je bila sicer bolj muhasta in z nekaj več padavinami, pa se je ogrelo za prav toliko, kolikor se je pred tem ohladilo. Vse močnejše spomladansko sonce je sredi meseca pričelo načenjati tudi sorazmerno obilno zimsko zalogo snega v sredogorju.

V začetku aprila je zima še zadnjič pomahala v slovo. V Ratečah so 2. aprila zjutraj namerili 23 centimetrov svežega snega. Poleg te in še ene krajše ohladitve je sicer prevladovalo sorazmerno toplo vreme. Sredina meseca je bila aprilsko muhasta, s pogostimi, a bolj ali manj simboličnimi padavinami. Veliko sončnega vremena je bilo med obema ohladitvama v prvi in v celotni drugi polovici meseca. Zlasti zadnja dva aprilska dneva sta bila ob spremljavi visokih temperatur že bolj poletna kakor pa pomladna in torej več kot imeniten vremenski zaključek prvomajskih praznikov.

Dnevno trajanje sončnega obsevanja na Kredarici in primerjava s povprečjem obdobja 1971–2000. Vir podatkov: ARSO.

Kaj hitro pa so nam na *sončni upravi* izstavili račun za prelepe aprilske in večji del prazničnih dni, saj je bila prva polovica zadnjega meseca meteorološke pomladi v gorah prav zakleto oblačna in zelo namočena. Prvih 16 dni je bilo na Kredarici pičlih 22 ur sončnega vremena ali manj kakor tretjina običajne vrednosti. Do sredine meseca se je za nameček še nekoliko ohladilo. Zato so maja na Kredarici zabeležili kar 11 zaporednih dni z novim snegom. Druga polovica meseca je vendarle prinesla višje temperature, več sonca in manj padavin. Najtoplejši dan minule pomladi je bil nekdanj *mladostni* 25. maj. Na Kredarici so namerili 8,0, na Voglu 15,1 in v Ratečah 25,3 stopinje Celzija.

Preglednica 1. Povprečna temperatura (°C) in količina padavin (mm) v meteorološki pomladi 2010 ter primerjava s povprečjem obdobja 1971–2000.

Postaja (nadmorska višina)	Povprečna T	Odklon T	Padavine	Indeks padavin glede na povprečje 1971–2000
Rateče (864 m)	6,5	0,8	323	95
Planina pod Golico (970 m)	5,9	0,3	421	102
Vojsko (1067 m)	5,6	0,6	503	93
Vogel (1535 m)	2,6	0,1	604	91
Krvavec (1740 m)	1,3	0,0	255	82
Kredarica (2514 m)	–3,7	–0,1	393	87

Vir: Arhiv Urada za meteorologijo Agencije RS za okolje.

Pomlad kot celota je bila v nižjih delih goratega sveta le malo toplejša od izbranega primerjalnega obdobja 1971–2000, v visokogorju pa popolnoma povprečna. Pravzaprav je to kar nekaj posebnega, saj smo se v zadnjih dveh desetletjih že kar navadili na skoraj vsakoletno doseganje ali celo podiranje mesečnih ali obdobjnih temperaturnih rekordov. Marec je bil povsod hladnejši, april pa toplejši od povprečja. Vtis precej suhe pomladi v marcu in aprilu je v glavnem izničila zelo mokra prva polovica maja. Vsota padavin, izmerjena v dneh od 3. do 15. maja, je ponekod v Julijcih preseгла 400 milimetrov (Livek nad Kobaridom 442 mm). Nad snežno sezono se tokrat, podobno kakor lani, ne moremo pritoževati. Na Voglu so letni višek z 210 cm zabeležili sredi marca, na Kredarici je bilo največ snega (450 centimetrov) 19. aprila, kar je skoraj tri četrtine metra več od dolgoletnega povprečja za vsakoletno največjo izmerjeno skupno snežno odejo. Naravni sneg pri zgornji postaji gondole na Voglu je večinoma skopnel šele 12. maja. Marsikje v visokogorju pa se bo debela snežna odeja ohranila še globoko v poletje. Še na kresni dan so imeli na Kredarici skoraj meter snega!

Rubrika izjemnih vremenskih dogodkov bo ostala tokrat izjemoma prazna, pa čeprav je bila spomladi več kakor polovica vikendov neprimerenih za hribolazenje, ne pa tudi za hojo. Od posameznih dogodkov minule pomladi se je verjetno mnogim v spomin še najbolj vtisnila orkanska burja, ki je 9. in 10. marca pometala zlasti na Vipavskem in Goriškem. A tudi brez rekordov je bila letošnja pomlad vremensko pestra, na kar nas je vseskozi opozarjala že dolgo ne tako bujno zelena narava in vztrajno beli mogočnejši nad obzorjem. Dolinci s(m)o bili veseli dejstva, da ni bilo slane ali še kakšne hujše zmrzali, zaradi česar bomo še dolgo črni okrog ust. Seveda naj te tudi to poletje krasi čim več smeha, za kar pa bo moral poskrbeti tudi gor(s)ko sonce. In nadomestiti edini malo bolj očiten spomladanski primanjkljaj ... ◉

¹ Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Novi trg 2, Ljubljana.

² Urad za meteorologijo, Agencija RS za okolje, Vojkova cesta 1b, Ljubljana.